

اثر اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد

فلور قاسم زاده یاسر

انتشارات آئین نگار

بروجن، ۱۳۹۶

- سرشناسه : قاسم‌زاده لیاسی، فلور، ۱۳۵۶ -
- عنوان و نام پدیدآور : اثر اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد/ فلور قاسم‌زاده لیاسی.
- مشخصات نشر : بروجن: آبتین نگار، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۲۵۱ ص:؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
- شابک : 978-600-6967-26-4
- وزیت فهرست‌نویسی : فیپا
- یادداشت : کتابنامه.
- وضعیت : سازمان ملل متحد. شورای امنیت
- موضوع : Council United Nations. Security
- موضوع : سازمان ملل متحد
- موضوع : United Nations
- رده بندی کنگرد : ZK ۵۰۰۶/۲ الف ۲ ۱۳۹۶
- رده بندی دیویی : ۳۱/۲۲
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۰۲۳۱

کتابخانه ملی و اسناد ایران

نشانی: بروجن. الهیه. مجتمع مسکونی فرهنگیان. واحد ۳.

اثر اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد

فلور قاسم‌زاده لیاسی

طرح جلد و صفحه‌آرایی: علیرضا علی‌نژاد

ناشر: آبتین نگار

چاپ و صحافی: آفتاب

چاپ اول، تهران، ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۶۷-۲۶-۴

حق چاپ محفوظ و مخصوص به مولف است.

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	چکیده
۱۵	مقدمه
۱۸	الف) طرح تحقیق
۲۰	ب) اهداف و اهمیت تحقیق
۲۱	ج) سابقه تحقیق
۲۱	د) روش تحقیق و گردآوری اطلاعات
۲۱	ه) ساختار تحقیق

بخش اول: سازمان ملل متحد و اهداف آن

۲۵	فصل اول
۲۵	تاریخچه و ساختار سازمان ملل متحد
۲۵	گفتار اول: تاریخچه سازمان ملل متحد
۲۵	الف) تاریخچه و ارکان جامعه ملل
۲۵	۱. تاریخچه جامعه ملل
۲۶	۲. ارکان جامعه ملل
۲۶	۳. عملکرد جامعه ملل و دلایل شکست آن
۲۷	ب) تاریخچه سازمان ملل متحد
۲۷	گفتار دوم: ساختار سازمان ملل متحد با تاکید بر رکن اجرایی آن یعنی شورای امنیت
۲۸	امنیت

- الف) ارکان سازمان ملل ۲۸
- ب) شورای امنیت ۲۸
۱. علل تأسیس شورای امنیت ۲۹
۲. ترکیب فعلی شورای امنیت ۳۰
۳. شیوه رای گیری ۳۱
۴. نهادها و تشکیلات وابسته به شورای امنیت ۳۴
- ۴-۱) کمیته های فرعی ۳۴
- ۴-۲) کمیته حفظ صلح ۳۴
۵. وظایف و اختیارات شورای امنیت ۳۴
- ۵-۱) حقوقی شورای امنیت ۳۴
- ۵-۲) تعریف اختیارات شورای امنیت ۳۹
- ۵-۲-۱) وظایف شورای امنیت ۳۹
- ۵-۲-۲) صلاحیتها و اختیارات شورای امنیت ۴۰
- ۵-۳) آثار حقوقی تصمیمات شورا ۵۳
- فصل دوم ۵۸
- اهداف سازمان ملل متحد ۵۸
- گفتار اول: اهداف و اصول سازمان ملل متحد ۵۸
- الف) اهداف سازمان ملل متحد ۵۸
- ب) اصول سازمان ملل متحد ۶۰
- گفتار دوم: نقش سازمان ملل متحد ۶۱
- گفتار سوم: ماهیت حقوقی سازمان ملل متحد و آثار حقوقی تصمیمات آن ۶۲

بخش دوم: لزوم تجدید ساختار شورای امنیت در هزاره سوم

- فصل اول ۶۶
- گفتار اول: تحولات مهم جامعه بین المللی بعد از تأسیس سازمان ملل متحد ۶۶
- الف) عملکرد شورای امنیت ملل متحد در دوران جنگ سرد و پس از آن ۶۷

- ب) توسعه نقش شورا..... ۷۱
- ج) پیدایش دکترین دفاع پیشگیرانه و دفاع پیشدستانه..... ۷۲
- د) افزایش تعداد اعضای سازمان ملل و افزایش نقش برخی از بازیگران..... ۸۱
- هـ) نظم نوین جهانی..... ۸۸
- و) تشکیل اتحادیه اروپا..... ۹۳
- گفتار دوم: اصلاح ساختار سازمان ملل متحد..... ۹۴
- الف) اصلاحات در ارکان اصلی (غیر از شورای امنیت)..... ۹۴
۱. مجمع عمومی..... ۹۴
۲. شورای اقتصادی و اجتماعی..... ۹۵
۳. شورای ایمنیت..... ۹۷
۴. دبیران به نمایندگی دادگستری..... ۹۷
۵. دبیرخانه..... ۹۸
- ب) اصلاحات در شورای امنیت و برنامه های سازمان..... ۹۹
- گفتار سوم: اصلاح ساختار شورا، امنیت..... ۱۰۱
- الف) تاریخچه اصلاح ساختار شورا، امنیت..... ۱۰۱
- ب) یادآوری صلاحیت ها و اختیارات شورا..... ۱۰۷
- ج) مهم ترین انتقادهای وارد بر شورای امنیت..... ۱۰۹
۱. عدم نمایندگی..... ۱۰۹
۲. غیر دموکراتیک بودن شورا..... ۱۱۲
۳. عدم کارایی..... ۱۱۴
- د) پیشنهادها و راهکارهای ارائه شده در زمینه اصلاح ساختار شورای امنیت..... ۱۱۵
۱. طرح گروه ۴..... ۱۱۵
۲. طرح اتحاد برای اجماع..... ۱۱۹
۳. طرح اتحادیه آفریقا..... ۱۲۲
۴. اتحادیه اروپا..... ۱۲۵
۵. طرح جنبش عدم تعهد..... ۱۲۵

۶. نظریه کشورهای اسلامی ۱۲۷
۷. دیدگاه اعضای دایم ۱۲۷
- ۷-۱ آمریکا ۱۲۷
- ۷-۲ چین ۱۳۱
- ۷-۳ فرانسه ۱۳۳
- ۷-۴ انگلستان ۱۳۳
- ۷-۵ روسیه ۱۳۴
۸. دیدگاه برخی دیگر از اعضای سازمان ملل ۱۳۴
- ۸-۱ کانادا ۱۳۴
- ۸-۲ ایتالیا ۱۳۵
- ۸-۳ ژاپن ۱۳۶
- ۸-۴ آفریقای جنوبی ۱۳۷
- ۸-۵ پاکستان ۱۳۸
- ۸-۶ اوکراین ۱۳۸
۹. طرح هیات منتخب دبیر کل ۱۳۸
- ۹-۱ مدل A ۱۴۰
- ۹-۲ مدل B ۱۴۱
۱۰. پیشنهاد ایران ۱۴۷
- فصل دوم ۱۵۰
- گفتار اول: نوسازی ۱۵۰
- الف) شیوه اصلاح از لحاظ حقوقی و موانع تجدید نظر ۱۵۲
۱. فرایند حقوقی تجدید نظر در منشور و موانع قانونی ۱۵۲
۲. مخالفین منطقه‌ای ۱۵۴
- ب) اصلاح ترکیب ۱۵۵
۱. چگونگی انتخاب اعضای واجد شرایط ۱۵۷
- ۱-۱) بر اساس تقسیمات عادلانه جغرافیایی ۱۵۷

- ۱-۲) میزان مشارکت در تأمین بودجه سازمان و معیار استراتژیکی و نظامی ۱۵۸
۲. بررسی اصلاح ترکیب ۱۵۹
- ۱-۲) افزایش تعداد اعضای غیردایم ۱۵۹
- ۲-۲) تجدید نظر در ترکیب اعضای دایم ۱۶۰
- ۲-۳) ایجاد گروه جدید (اعضای نیمه‌دایم) ۱۶۴
۳. کشورهایی که از شانس عضویت بیشتری برخوردارند ۱۶۶
- ج) صلاح حق وتو و شیوه رای گیری ۱۷۰
- د) اصلاح شیوه کار ۱۸۳
- ۱) توسعه نقش شورا در راستای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ۱۸۳
- ۱) توسعه نقش عملیاتی شورا برای ایجاد صلح و اقدامات پیشگیرانه ۱۸۳
- ۱-۲) تشکیلات رتش صلح سازمان ملل ۱۸۷
- ۱-۳) مشارکت، تو در برابر قطعنامه‌های شورا ۱۸۹
۲. نهادینه نمودن دفاع مشروع به‌عنوان یک مانع و دفاع پیشدستانه ۱۹۰
۳. شفاف‌سازی و بهبود روند تصمیم‌گیری ۱۹۰
- ۱-۳) شفاف‌سازی کارهای شورای امنیت ۱۹۱
- ۲-۳) مشارکت دیگر ارکان سازمان و نهادهای دولت‌ها و سازمان‌های ذینفع در تصمیم‌گیری شورا جهت بهبود روند تصمیم‌گیری و سهولت بخشیدن به اجرای بعدی آن ۱۹۴
- ه) اصلاح مجازات اقتصادی ۱۹۷
- گفتار دوم: آثار منفی و مثبت اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد ۱۹۸
- الف) اثر منفی اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد ۱۹۹
۱. اختلال در روند تصمیم‌گیری شورا در مواقع بروز بحران‌های بین‌المللی و عدم اقدام موثر در مواقع تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی ۱۹۹

۲. تضعیف نقش دیگر ارکان سازمان ملل متحد و مخدوش شدن اهداف آن..... ۲۰۵
۳. مورد تهدید قرار گرفتن صلح و امنیت جهانی در اثر تفسیر موسع از ماده ۵۱ منشور و نهادینه نمودن دفاع پیشگیرانه و پیشدستانه..... ۲۰۶
- ب) اثر مثبت اصلاح ساختار شورای امنیت بر تحقق اهداف سازمان ملل متحد..... ۲۰۸
 ۱. افزایش مشروعیت شورا و بهبود روند تصمیم‌گیری در راستای تضمین حفظ صلح و امنیت بین‌المللی..... ۲۰۸
 ۲. حصول همکاری‌های بین‌المللی و حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی در نتیجه توسعه روابط دوستانه بین ملت‌ها..... ۲۱۶

نتیجه‌گیری.....	۲۲۲
ضمائم.....	۲۲۵
کتابنامه.....	۲۳۹

پیش‌گفتار

در سال ۱۹۴۵ سازمان ملل متحد، حفظ صلح و امنیت بین‌المللی تأسیس شد. و بر طبق ماده ۲۴ اساسنامه، امنیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی بر عهده شورای امنیت می‌باشد. با توجه به اینکه بیش از ۶۰ سال از زمان تأسیس سازمان ملل می‌گذشت و در جامعه جهانی تحولات چشمگیری صورت گرفته است، به نظر می‌رسد بازنگری‌های صورت گرفته کمتر در راستای تحقق این هدف اصلی و اولیه مورد نیاز است. لذا مسایلی مطرح می‌گردد که نیاز به تعمق و تفکر داشته و نیازمند بررسی مجدد در منشور را ایجاب می‌نماید.

پژوهش حاضر با تجزیه و تحلیل نقش شورا، تلاش دارد تا با ذکر تحولات جامعه جهانی در بعد از تأسیس سازمان ملل، جنبه‌های مهم اصلاح شورای امنیت را بررسی نماید. و پیامدهای این نوسازی را در برآورده نمودن اهداف سازمان ملل بیان دارد؛ با این هدف که اصلاح

شورای امنیت، مشروعیت این شورا را افزایش داده و موجب بهبود کارایی شورا گردد تا در مواقع بروز بحران و تهدید علیه صلح و امنیت جهانی، به اقدام سریع و موثر مبادرت ورزد. و بدین ترتیب اصلی ترین هدف سازمان ملل تامین گردد. اما از آنجا که اصلاح ساختار شورای امنیت بدون تجدید نظر در منشور امکان پذیر نمی باشد و موفقیتش با تصویب دوسوم اعضای دائمی ملل و پنج عضو شورای امنیت میسر می شود، قبل از ورود به بحث نوسازم شورای امنیت، دیدگاه گروههای مختلف، اعضای دائم و برخی از اعضای سازمان ملل ذکر شده است.

در اینجا لازم است به دینم از تلاش های بی شائبه استادان ارجمند و گرانقدرم، آقایان دکتر سید باقر میرعباسی و دکتر سید داوود آقایی که علی رغم مشغله کاری فراوان قبل زحمت فرموده اند و بر من منت نهاده و بانظرات ارزنده خود، راهی ها و هنرهای اینجانب بوده اند، تشکر و قدردانی نمایم. و برایشان آرزوی سلامتی و طول عمر می نمایم. همچنین از همیاری و لطف خانواده و دوستان عزیزم که صبورانه سختی ها و مشقات دوران تحصیل ام را تحمل نموده اند تشکر و سپاسگزاری می کنم و برای آنان بهروزی و توفیق روزافزون را خواهانم.